

Verslag van de openbare vergadering van de Commissie Leefomgeving

Vergaderdatum en -tijd: 9 juli 2020, 09.00 uur

Vergaderlocatie: Raadzaal, Spui 70, Den Haag

Versie: 10 juli 2020

Aanwezig

De voorzitter: Faïd

De leden: Holman (PvdA), Oudshoorn (Hart voor Den Haag/Groep de Mos), Meinesz (Hart voor Den Haag/Groep de Mos), Dubbelaar (Hart voor Den Haag/Groep de Mos), Groenewold (D66), Mostert (D66), Barker (Partij voor de Dieren), Wijsmuller (Haagse Stadspartij), Kapteijns (GroenLinks), Mahmood (NIDA), Partiman (CDA), Hoefsloot (SP), Grinwis (ChristenUnie-SGP), Regts (VVD), Van der Helm (VVD), Abrazi (Islam Democraten).

Verder aanwezig: Van Asten (wethouder Mobiliteit en Cultuur), Van Tongeren (wethouder Duurzaamheid en Energietransitie), Nistor (secretaris) en Buchner (secretaris en verslag).

Afwezig: PVV, Partij voor de Toekomst en PvdE

A. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

- Er is geen bericht van verhindering ontvangen.
- De agenda wordt vastgesteld.

B. Procedurevergadering

- Zie de vastgestelde lijst ingekomen stukken van de Commissie Leefomgeving van 9 juli 2020 voor de wijze van afdoening van stukken.
- Ten aanzien van de termijnplanning laat de commissie weten behoefte te hebben aan een werkbepreking met de HTM. De griffie gaat op zoek naar een geschikt moment in het vergaderschema.

C. Metropoolregio Rotterdam – Den Haag

- Niet aan de orde.

D. Tweeminutendebat

- **D.1** Er is een tweeminutendebat van **Hart voor Den Haag/Groep de Mos** over de windturbine. Besproken zijn de brief van wethouder Duurzaamheid en Energietransitie inzake Windturbine, RIS301252 en de beantwoording schriftelijke vragen inzake Herrie-windmolen verkassen, RIS300792. **Hart voor Den Haag/Groep de Mos** heeft vragen en opmerkingen over:
  - de communicatie rondom de windturbine;
  - de mogelijkheid tot het afbreken van de turbine;
  - de aanpak van de overlast;
  - de fractie maakt zich zorgen over het onderhoud van de turbine;
  - de effecten van mevrouw Van Tongeren, die mede-eigenaar is van een windmolen en dat dat niet gemeld of openbaar gemaakt is;
  - de mogelijkheid de turbine te slopen of te verplaatsen en er een reclame zuil voor in de plaats te zetten.

Wethouder Duurzaamheid en Energietransitie gaat in op de gestelde vragen:

- het spaargeld van de wethouder is groen belegd bij een bank en er zit meer privé geld van de wethouder in groene projecten;
- het belang wat er was, is verkocht;
- de kosten van het verplaatsen of stilzetten van de turbine lopen in de miljoenen;
- de wethouder schetst de geschiedenis van de windturbine, van de gesprekken met de bewoners en van de metingen die hebben plaatsgevonden;
- er zijn gesprekken geweest met Leidschendam-Voorburg
- er zijn gesprekken geweest over het planten van bomen bij de windturbine en op verzoek van de bewoners zijn die er niet gekomen;

- o het isoleren van de huizen is aangeboden door gemeente voor de bewoners van Den Haag, niet voor de hele regio;
- o het knipperlicht van turbine is uitgezet. Andere verlichting moet blijven branden i.v.m. het luchtverkeer;
- o er zijn nog geen reclamezuilen bekend die 3 miljoen per jaar opleveren, dus die mogelijkheid is er niet.

E. Rondvraag

- **E.1** Er is een rondvraag van **NIDA** over Schilderswijk afsluitingen. **NIDA** stelt de volgende vragen:
  - o wat is de reactie van het college op de ontstane ophef (onacceptabel hoge verkeersdrukte, geen draagvlak bewoners/ondernemers);
  - o had het college verwacht dat de drukte op de omliggende wegen zó groot zou zijn zoals nu zichtbaar? Zo ja, wanneer verwacht het college een verbetering? Zo nee, waarom was dit niet zichtbaar in de verkeersmodellen?;
  - o het plan werd gepresenteerd alsof de bewoners hier zelf om hadden gevraagd. Dit blijkt uit verschillende berichten op social media niet zo te zijn. Is het college bereid, gezien de massale afwezigheid van draagvlak in de wijk, om de pollers niet in gebruik te nemen en in gesprek te treden met de wijk voor aanpassing van de plannen?
    - Zo ja, Is het college bereid, om als 1e stap de Pollers alleen gedurende de spitstijden in te zetten en eerst deze stap te evalueren?
    - Zo nee, waarom niet? En hoe belangrijk is draagvlak voor de plannen voor het college?
  - o wat is de reactie van het college over het verplaatsen van de problemen naar omliggende weken?;
  - o wanneer verwacht het college dat de weggebruikers zijn “gewend” aan de nieuwe situatie, de zomervakantie in ogenschouw nemende?;
  - o kan het college – bij het toch doorzetten van de plannen - in de 1e weken van de afsluitingen permanente verkeersregelaars inzetten om mensen bij een spoedgeval toch toegang te verlenen?;
  - o vanuit zorgverleners hebben wij de afgelopen dagen veel klachten ontvangen, zo zijn zij stevast te laat en kunnen in gevallen zelfs geen zorg verlenen, hebben huisartsen grote zorgen om op bezoek te gaan bij patiënten, vrezen bewoners een hele lang rit naar een ziekenhuis of bevalling. Wat gaat het college op de korte termijn doen om deze zorgen weg te nemen en te komen met een oplossing?;
  - o wat zijn de plannen voor de afsluiting en/of linksafverbod van de Waldorpstraat en wat zijn de verwachten gevolgen daarvan, alsmede de verwachting van de nieuw te bouwen woontorens?

Wethouder Mobiliteit en Cultuur, de heer Van Asten, gaat in op de gestelde vragen:

- o er is veel ophef in de pers en andere media, maar er is ook veel bijval van bewoners die blij zijn met de afsluitingen. Er is dus wel draagvlak voor dit besluit;
- o er was inderdaad een toename van het verkeer verwacht. In het begin is dit drukker, maar dat wordt minder naarmate mensen gewend zijn aan de nieuwe situatie;
- o pollers alleen in de spitsijd aanzetten doen we niet vanwege het eenduidige beeld;
- o het gaat al beter dan in het begin, mensen lijken al aan de nieuwe situatie te wennen;
- o het inzetten van verkeersregelaars wordt gedaan wanneer nodig;
- o het college herkend zich niet de weergave en er wordt wel omgereden. Voorheen leverde dat lange files op. Een poller ontheffing wordt wellicht mogelijk voor artsen;
- o er ontstaat meer ruimte door linksaf verbod

NIDA heeft aanvullende vragen en opmerkingen over:

- o het is problematisch, maar het lijkt dat de wethouder blijft vasthouden aan de enkeling die er wel blij mee is;
- o het feit dat omrijden meer kost dan enkele minuten.

Hart voor Den Haag/Groep de Mos heeft aanvullende vragen en opmerkingen over:

- o de gevolgen voor de drukte, als iedereen na corona weer naar het werk gaat;

- ondernemers die hun omzet zien verdampen door de afsluiting;
- waarom er niet gewacht is met deze afsluiting tot na corona en na de opening van Rotterdamsebaan.

CDA heeft aanvullende vragen en opmerkingen over:

- de fractie is niet blij met de afsluitingen;
- als normalisatie na verloop van tijd niet optreedt, wat de wethouder dan doet;
- de mogelijkheid om tot een gezamenlijke oplossing te komen.

VVD heeft aanvullende vragen en opmerkingen over:

- het verplaatsen van de pollers;
- de belangen van de ondernemers;
- de mogelijkheid tot het meten van de effecten op de ondernemers en het verbinden van conclusies hieraan.

Wethouder Mobiliteit en Cultuur, de heer Van Asten, gaat in op de aanvullende vragen:

- het betreft geen enkelingen maar het betreft de bewoners van de wijken waar auto's doorheen raasden;
- het hele gebied krijgt upgrade, waardoor ondernemers gesteund worden;
- fietsers, wandelaars en scholieren kunnen zich nu veiliger door dit gebied verplaatsen;
- de motie om de pollers tijdelijk omlaag te doen is verworpen;
- het gezamenlijk oplossen hebben we gedaan door het raadsvoorstel voor te leggen aan de raad en dat raadsvoorstel is door de raad vastgesteld;
- de wethouders gaat nog eens met de ondernemers in gesprek.

F. Advieslijst

- Niet aan de orde.

G. Brief van wethouder Duurzaamheid en Energietransitie inzake Communicatie over gele zakken (conform RIS304942)

Hierbij is betrokken

- Beantwoording schriftelijke vragen inzake Gele vuilniszak tegen zwerfafval in Laak, RIS304397

D66 heeft vragen en opmerkingen over:

- er zijn weinig gele zakken in het straatbeeld;
- het is tijd voor actie;
- straten zonder ORAC's moeten gele zakken door de brievenbus krijgen;
- grootgrutters die gele zakken willen uitdelen en de mogelijkheid hier een pilot mee te starten;
- het belang van infographics bij de gele zakken, zodat iedereen kan zien waarvoor de zakken dienen en dat meeuwenoverlast hiermee wordt tegengegaan.

Hart voor Den Haag/Groep de Mos sluit zich aan bij de inbreng van D66 en heeft verder vragen en opmerkingen over:

- de gele zakken in Laak en de mogelijkheid ze te verspreiden via grootgrutters;
- het belang van meer distributiepunten;
- de mogelijkheid om ook in gebieden met ORAC's die gele zakken te verspreiden;
- de mogelijkheid tot geelgroene zakken, om de populariteit van het gebruik van de zakken te vergroten.

Haagse Stadspartij heeft vragen en opmerkingen over:

- de brief over communicatie en dat die brief weinig vertrouwen biedt;
- de Facebook advertenties;
- milieucoaches en hun rol bij de promotie van de gele zakken;
- de kosten van schoonmaken van de straten vs. de kosten van het van deur tot deur verspreiden van gele zakken.

CDA sluit zich aan bij de inbreng van D66 en Haagse Stadspartij over het in de brievenbus doen van gele zakken met een begeleid schrijven in meerdere talen desnoods in combinatie met pictogrammen.

Wethouder Duurzaamheid en energietransitie, mevrouw Van Tongeren, beantwoordt de aan haar gestelde vragen:

- het openpikken van zakken moest via gele zakken en het plaatsen van ORAC's aangepakt worden en het 4e en 5e plaatsingsplan van ORAC's wordt nu uitgevoerd;
- in de delen van de stad waar geen ORAC's komen, wordt aandacht gevraagd voor gele zakken;
- er zijn inmiddels duizenden rollen met gele zakken gebruikt met 20 zakken op een rol;
- er is aandacht voor de gele zakken op de website van Den Haag en op sociale media;
- er wordt via verschillende taalgroepen geprobeerd mensen te bereiken en te informeren over gele zakken;
- als er mogelijkheden zijn om via grootgrutters gele zakken te verspreiden, dan gaat de wethouder daar naar kijken, maar ervaringen uit het verleden hiermee zijn niet positief;
- wat betreft infographics vs. tekst is er niet één oplossing, maar het is heel lokaal wat werkt;
- er komen nieuwe pilots om maatwerk te leveren en dan vooral op de hotspots;
- sommige interventies hebben een langer effect op gedrag van de bewoners dan andere;
- alle suggesties voor schone stoepen, ook van andere steden, worden steeds op pilotbasis geprobeerd en wanneer iets effectief blijkt, dan wordt het ingevoerd;
- gele zakken inzetten in ORAC-gebieden is niet handig, omdat het suggereert dat je dan weer zakken op straat mag zetten terwijl ze in de ORAC moeten;
- geelgroene zakken klinkt inderdaad heel creatief, maar geel is aangegeven als de kleur waar meeuwen het minst zin in hebben;
- gele zakken in brievenbussen doen, rijmt niet met de oproep aan het college om minder plastic te gebruiken;
- het is niet aangetoond dat de schoonmaakkosten dalen. Er wordt gekeken naar de effecten van het stoppen met vegen en het uitdelen van gele zakken;
- het is lastig om voor 180 nationaliteiten op tekst informatie te geven, dus breed folderen is niet het uitgangspunt. Er wordt wel in meerdere talen gecommuniceerd;
- de suggestie van informatie verspreiden in taalgroepen in bepaalde wijken wordt meegenomen en wordt eigenlijk al gedaan
- het pilotvoorstel met gele zakken in brievenbussen doen wordt genoteerd op het lijstje met pilots.

H. Brief van wethouder Duurzaamheid en Energietransitie inzake Ontwerp - Stedelijk Energieplan (conform RIS305064)

Hierbij is betrokken

- Brief van wethouder Duurzaamheid en Energietransitie inzake Regionale Energie Transitie (RES), RIS305097
- Afdoening motie: Klimaatcrisis (motie W.1 PvdD), RIS304259
- Brief wethouder Financiën en Stadsontwikkeling, de heer Revis over aandeelhouderschap Stedin, RIS304797
- Brief van wethouder Duurzaamheid en Energietransitie inzake Wensen en bedenkingen concept-RES, RIS305631

Dhr. N. Hunck (Bewonersorganisatie Leidschenveen), dhr. T. Egyedi (Project Statenwarmte), dhr. G.J. Otten (C-MAG), dhr. C. M. van Andel (Wijkberaad Mariahoeve), dhr. J. Oudshoorn, Mevr. E. Rijnierse en dhr. J. Apeldoorn (Team Energierijk Moerwijk) spreken in. Er is een schriftelijke bijdrage ontvangen van dhr. L. Kannevorff. De bijdragen zijn, voor zover beschikbaar, als bijlage bijgevoegd.

D66 heeft vragen en opmerkingen over:

- het bespreken van het Stedelijk Energieplan (SEP) met de stad en het tempo waarmee het SEP tot stand komt;
- hoe te voorkomen is, dat alleen dezelfde mensen uit de stad betrokken worden en hoe unusual suspects betrokken kunnen worden;
- de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn;
- de harde deadline om in 2040 klimaat neutraal te zijn;
- het SEP en de inzet op de bebouwde omgeving en het ontbreken van doelstellingen op bijvoorbeeld andere zaken, zoals elektrische auto's en snellaadstations;
- de andere kansen die er liggen op economie en werkgelegenheid;
- de lokale initiatieven en de ondersteuning vanuit de gemeente van die initiatieven;
- de Regionale Energie Strategie (RES) en hoe de omgeving energieneutraal gemaakt gaat worden;
- de belangrijkheid van dit stuk over de RES en hoe het stuk tot stand is gekomen.

SP heeft vragen en opmerkingen over:

- de publieksvriendelijke en wijkgerichte vertaling van dit uitgebreide plan;
- de mogelijkheid om op de kaartjes uitsplitsen om welke bronnen het gaat;
- de economische ongelijkheid tussen rijke en arme wijken die mogelijk verder groeit door deze energietransitie;
- het uitsluiten van een gemeentelijk energiebedrijf;
- de leidraad van het Planbureau voor de Leefomgeving en dat die niet als basis is genomen;
- het aansluiten op de Leiding door het Midden in Den Haag Zuidwest;
- de onderzoeken in Molenwijk en Moerwijk;
- het ontbreken van zonne-energie in het SEP;
- het aanleggen van zonnepanelen op corporatiedaken;
- de mogelijkheid te overleggen met Rotterdam over corporatiedaken en de mogelijke rol van het gemeentelijk energiebedrijf hierin.

Partij voor de Dieren heeft vragen en opmerkingen over:

- acties in het SEP die daarin concreet genoemd zouden worden, maar dat er nog veel vaagheden inzitten;
- het ontbreken van concrete stappen en doelen;
- warmtenetten en de capaciteit van beschikbare bronnen;
- de nadruk die er ligt op een warmtenet van 70 graden en het ondersneeuwen van de inzet op isolatie en een laag temperatuur net van 40 graden;
- alternatieve wijkinitiatieven zoals aquathermie in Mariahoeve;
- de aardwarmte en de beperkte levensduur;
- de all electric oplossing;
- de studie van het Planbureau voor de Leefomgeving en de voornemens van de gemeente;
- de Binckhorst en de midden temperatuur die daar komt;
- de mogelijkheid voor corporaties om aan te sluiten op het warmtenet;
- de financiering en de vaagheid van die plannen;
- de instrumenten die benoemd zijn en hoeveel woningen de wethouder met deze instrumenten wil bereiken;
- subsidieregelingen;
- het schema voor het voorleggen van wijkenergieplannen;
- het ontbreken van een financiële paragraaf;
- de rol van de gemeente;
- de intensivering van gemeentelijk vastgoed als het gaat om verduurzaming;
- de RES en de kwaliteit van het stuk en het ontbreken van ambities hierin;
- de focus op de Leiding door het Midden in de RES;
- het ontbreken van doelen en plannen op elektriciteit;

- de inzet van gemeente op de aanleg van zonnepanelen en de mogelijkheid meer te ondernemen dan alleen dit.

GroenLinks heeft vragen en opmerkingen over:

- het indienen van een zienswijze op de RES en het initiatief van het college hierop, zoals een concept wensen en bedenkingen vanuit het college waarop de raad kan reageren;
- de ambitie van 2030;
- lokale warmtebronnen en geothermie en de ruimte die hieraan gegeven moet worden;
- elektriciteit en het tekort hieraan in potentie;
- de Haagse daken;
- wijkinitiatieven en aardgasvrije initiatieven;
- het SEP en de uitwerking van de kaders;
- de instrumenten in het SEP die gericht zijn op wijkinitiatieven;
- het ontbreken van aandacht voor grote groepen bewoners die nog op afstand staan van de hele energietransitie;
- de rol van de woningcorporaties;
- aandacht die nodig is van de wethouder voor overbodige en betuttelende maatregelen, bijvoorbeeld door de Welstandscommissie, die in een aantal gevallen de aanleg van zonnepanelen tegenhoudt.

ChristenUnie-SGP heeft vragen en opmerkingen over:

- de mogelijkheid een concept zienswijze van het college te ontvangen en dat in de commissie te bespreken;
- de mogelijkheid het definitieve SEP toe te voegen als bijlage bij de zienswijze;
- de noodzaak tot het concreet maken en expliciteren van de aannames in dit stuk;
- huizen op buurtbatterijen;
- de walstroom en het aansluiten van grote (cruise)schepen hierop;
- de CO2 emissie reductie en het ontbreken van richting en route op dit punt;
- wijkenergieplannen;
- groene en blauwe waterstof en groen gas;
- de ruimte voor keuzevrijheid, buurtinitiatieven en lokale bronnen;
- de HAL en geothermie en het level playing field tussen lokale bronnen en de Leiding door het Midden;
- aquathermie in de Vruchtenbuurt;
- de financiering van verschillende instrumenten en het ontbreken van een lokaal fonds.

PvdA sluit zich aan bij de vragen van GroenLinks over belemmerende regels en de Welstandscommissie en heeft verder vragen en opmerkingen over:

- 2030 en hoe de RES en het SEP zich tot elkaar verhouden;
- het verduurzamen van de woningen van particuliere verhuurders;
- de mogelijkheid tot het aanscherpen van de regelgeving voor particuliere verhuurders;
- de wet milieubeheer;
- juridische instrumenten;
- de inzet richting het Rijk en de lobby op meer bevoegdheden voor de gemeente;
- de focus op het aansluiten op het warmtenet en het uitblijven van ambities op isoleren;
- de afspraken met grote particuliere verhuurders;
- woningeigenaren kunnen isoleren, maar dit komt niet in het plan terug;
- het verspreiden van informatie aan iedereen in de stad over het doen van goede investeringen;
- de communicatie over het SEP en de RES richting de stad;
- isoleren en het belang hiervan en het opnemen van dit onderwerp in de wijkenergieplannen;
- de borging van duurzaamheid en het SEP in de gehele ambtelijke organisatie;
- bewonersbetrokkenheid
- wanneer er duidelijkheid over de besteding van ENECO middelen komt.

VVD heeft vragen en opmerkingen over:

- het SEP en dat het geen smart plan is en het ontbreken van doelen. Het zijn vooral plannen en ideeën;
- de ambities van het plan;
- de doelen, zoals CO2 emissie reductie;
- de keuzevrijheid;
- werkgelegenheid in relatie tot de energietransitie;
- de rol van Leiding door het Midden in relatie tot lokale initiatieven;
- wat bewoners met deze plannen kunnen, participatie en hoe de inwoners mee kunnen doen als ze de abstracte informatie niet begrijpen;
- de input vanuit de stad;
- het afwegingskader;
- het SEP als Haagse input voor de RES;
- participatie van inwoners op de RES;
- de rol van de raad op de RES;
- de mogelijkheid om na de zomer nog een keer met de commissie te spreken over deze stukken om als raad grip op deze transitie te krijgen;
- het SEP en het concreet maken hiervan, zodat er eindelijk actie ondernomen kan gaan worden op de energietransitie.

Haagse Stadspartij heeft vragen en opmerkingen over:

- het voorstel om na de zomer een werkbespreking te houden met verschillende experts over dit onderwerp;
- het belang van helderheid over het proces van de warmtewet;
- de RES en de warmtepotentie en dat die potentie voor Rotterdam anders is dan voor Den Haag en de kunstmatige verbinding van die twee door de Leiding door het Midden;
- de rol van de burgers bij de RES en het SEP;
- de vaagheid van het SEP en het ontbreken van iedere vorm van concreetheid;
- het ontbreken van heldere doelen en definities;
- lokale bronnen die voorrang moeten krijgen;
- de temperaturen en volume garanties van warmtenetten;
- het ontbreken van betaalbaarheid van bodemenergie en koeling in de RES;
- de rol van gas in deze transitieperiode;
- burgerenergieplannen los van wijkenergieplannen;
- de bebouwde omgeving en het ontbreken van de rol van corporaties in het SEP.

Islam Democraten heeft vragen en opmerkingen over:

- de fractie heeft zorgen over het realiseren van de transitie;
- het ontbreken van de bewonersbetrokkenheid en dan gaat het om alle bewoners uit alle lagen van de bevolking;
- het belang van een heldere en effectieve communicatie hierover;
- de Leiding door het Midden die mogelijk door Transvaal gaat lopen en de zorgen van bewoners hierover;
- het effect van de Leiding door het Midden op de leefbaarheid en het groen in deze wijk;
- het ontbreken van informatie over de Leiding door het Midden aan de wijkbewoners.

Hart voor Den Haag/Groep de Mos heeft vragen en opmerkingen over:

- het SEP;
- de fractie is voorstander van bewezen technieken zoals geothermie, maar of geothermie een bewezen techniek is, dat is nog niet duidelijk en de fractie maakt zich zorgen over de stappen die al ondernomen zijn op dit gebied;

- het artikel in het AD (10 mei) van SODM mede in relatie tot het veiligheidsadvies;
- het percentage aardgas dat opgepompt wordt bij oppompen van water en of dat dan nog fossielvrij genoemd kan worden;
- waterstof en de inzet hiervan om de milieudoelstellingen te halen;
- het intact laten van gasleidingen om waterstof door te transporteren;
- de afdoening van de motie over getijden energie;
- de keuzevrijheid van de burgers;
- de ambitie van het aansluiten van 30.000 huizen op schone energie en de haalbaarheid hiervan.

De commissie stelt voor een werkbepreking over het Stedelijk energieplan te organiseren. De werkbepreking wordt ingepland op 3 september 2020, in de avond.

Wethouder Duurzaamheid en Energietransitie, mevrouw Van Tongeren, beantwoordt de aan haar gestelde vragen:

- de suggestie om de initiatieven en aangedragen punten van de raad te verwerken in het definitieve SEP wordt overgenomen;
- het plan was om 8 miniconferenties op de stadsdelen te organiseren met een afsluitende grote conferentie, maar corona gooide roet in het eten;
- er worden nu digitale gesprekken met verschillende groepen gevoerd;
- de ambitie tot 2030 ligt onveranderd hoog;
- in 23 andere gemeenten en de 4 waterschappen ligt die ambitie minder hoog;
- er worden ook discussies gevoerd met de corporaties over de ambities van de gemeente;
- wat betreft waterstof is er een waterstofladder gemaakt over de inzet hiervan;
- bij de hoge temperatuurvraag in de industrie en bij zwaar transport kan waarschijnlijk het eerst waterstof toegepast worden;
- aardwarmte en andere bronnen zullen een rol blijven spelen, ook al wordt waterstof ingezet;
- het opstellen van het RES is een opdracht vanuit het landelijke klimaatakkoord;
- het gaat om scans van gebieden en scans van schone energie die dat oplevert;
- de wethouder schetst de geschiedenis van het concept RES en het ophalen van input;
- gemeenteraden worden nu in gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen op te sturen en dat wordt vervolgens naar de RES-commissie gestuurd;
- de wethouder schetst het proces en verdere verloop van het concept-RES;
- eind 2021 moet het definitief zijn;
- gemeente Den Haag is d.m.v. de wijkenergieplannen al beter op weg dan overige gemeenten;
- de grotere gemeenten hebben een eigen SEP en baseren daar hun inbreng van het RES op;
- het RES heeft geen democratische en financiële mandatering. Uitvoerende zijn Provincies en gemeenten met hun eigen budgetten;
- het RES is een strategisch planningsinstrument om te zien of het lukt om de landelijke klimaatdoelen te halen;
- burgers willen weten wat er in hun buurt gebeurt en wat de mogelijkheden en de subsidies zijn. Er is een participatietraject op het SEP en omdat dat de basis vormt komt dat er niet op het RES;
- bij het collectieve systeem hebben we ons aan de wet te houden;
- all electric biedt meer mogelijkheden voor kleinere initiatieven;
- de gemeente kan invloed uitoefenen op de warmtewet 2.0 via de VNG;
- de inzet van het college is het bewaren van keuzemogelijkheid voor de burgers;
- wat betreft een publieksvriendelijke versie van het SEP is de website duurzamestad.denhaag.nl in de lucht evenals de landelijke website iedereendoetwat.nl;
- er wordt met unusual suspects in de stad gesproken om ze bij de energietransitie te betrekken;
- corporaties worden ondersteund;
- het Gemeentelijk Energiebedrijf is omgezet naar een liberale energiemarkt en dat blijft zo;

- de leidraad van het Planbureau voor de Leefomgeving heeft verschillende modellen om te laten zien dat verschillende modellen verschillende uitkomsten opleveren en er meerdere visies zijn op meerdere mogelijkheden. Het geeft wel richtingen aan;
- in het SEP is isolatie wel degelijk een belangrijk onderwerp, maar het wordt energiebesparing i.p.v. isolatie genoemd;
- in een grote energietransitie worden nu eenmaal besluiten genomen die jaren later suboptimaal bleken te zijn;
- de gemeente kiest niet voor de inzet op betere energie labels, maar voor het omlaag brengen van de energierekening en zal volop inzetten op isolatie;
- het SODM beoordeelt de veiligheid en als alles veilig is dan wordt de vergunning afgegeven;
- participatie op gang brengen in de zomer is inderdaad niet gebruikelijk, maar zal met name plaatsvinden in de eerste twee weken van de zomervakantie.

De **wethouder** zegt toe de input van de commissie te verwerken in het nog te verwachten raadsvoorstel en de specifieke vragen die zijn blijven liggen schriftelijk af te doen vóór de werkbijeenkomst van 3 september 2020.

I. Sluiting